CAT

Aurèlia Muñoz.

Ens

MAC BA

5.11.26 / 2.05.27

Amb una amplitud inèdita fins avui, aquesta exposició proposa una anàlisi detallada de les cinc dècades de trajectòria de l'artista Aurèlia Muñoz (Barcelona, 1926-2011), prenent el concepte d'*ens* com a fil conductor d'una pràctica que travessa una gran diversitat de mitjans i oscil·la constantment entre figuració i abstracció. Aplegant icòniques escultures de macramé, peces realitzades amb paper fet a mà, aeròstats, assemblatges i grans brodats pictòrics, així com una nova panoràmica de dibuixos, maquetes i elements d'arxiu, *Ens* traça un recorregut complet per les tipologies formals que van definir el treball de l'artista.

Aurèlia Muñoz treballant en la maqueta d'*Estel ancorat*, 1973. Foto: Arxiu Fotogràfic Pau Barceló

Inicialment vinculada a moviments com la Nouvelle Tapisserie i l'Escola Catalana del Tapís, la pràctica d'Aurèlia Muñoz transcendeix amb escreix els àmbits de l'art tèxtil i l'artesania contemporània. Des dels anys seixanta del segle passat, el seu projecte artístic va combinar expansivament tècniques ancestrals i contemporànies, alhora que dialogava amb l'enginyeria i l'etnologia i nodria una cosmologia personal que responia a les crisis incipients del món postindustrial. Així, *Ens* explora retrospectivament l'univers de Muñoz en la seva profusió d'éssers, personatges plurals, figures sense gènere i cossos de fibra, i assenyala els ecosistemes aquàtics, vegetals i aeris com a grans referents en la producció de l'artista.

L'exposició s'inscriu de manera central en el marc de l'Any Aurèlia Muñoz, impulsat per la Generalitat de Catalunya. Acompanyant la retrospectiva, es presenta a l'atri del MACBA una reconstitució de tres *Ocells-estels* de Muñoz. Aquestes peces històriques s'han reproduït segons el disseny original de l'artista, per poder ser exhibides a gran altura i exposades a la llum natural.

Organitzada en cinc grans àmbits, l'exposició proposa un recorregut per les etapes i tècniques més representatives de la pràctica de Muñoz.

BRODATS, ASSEMBLATGES, ESTAMPACIONS

Aurèlia Muñoz es forma com a artista d'una manera intuïtiva i autònoma, amb la urgència que comporta una arrencada relativament tardana, ja que va prendre la decisió crucial de dedicar-se a la pràctica creativa a finals de la dècada

Construcció abstracta, 1966. Art Collection Meierijstad, Països Baixos. Foto: MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Fotogasull

de 1950, quan tenia més de trenta anys. Entre les seves principals fonts d'inspiració destaquen les grans obres del romànic català, la tècnica històrica del «dibuix a l'agulla» o *acu pictae* —present en el *Tapís de la Creació* (s. XII) de la Catedral de Girona—, els brodats populars de tradicions espanyoles i europees, les tècniques tèxtils de l'Amèrica precolombina, així com els moviments d'avantguarda que van definir el seu temps, en particular el modernisme i el surrealisme, a través de figures com Antoni Gaudí, Paul Klee, Joan Miró o Joaquín Torres-García. Aquesta diversitat d'influències es pot apreciar tant als collages i assemblatges com a les teles estampades i els grans brodats de Muñoz. Les seves tècniques desafien, d'una manera reiterada, el paradigma pictòric tant en el concepte com en la confecció física del «quadre». A les seves grans teles brodades hi veiem emergir personatges i figures d'aparença mitològica —ocells, divinitats, àngels, tòtems—, en part animals i en part màquines, d'acusat hieratisme i gairebé sempre sense gènere distingible, que acompanyaran l'artista durant tota la seva carrera.

L'ESCULTURA NUADA

L'obra d'Aurèlia Muñoz guanya renom internacional a través d'escultures de macramé de dimensions imponents, realitzades entre finals dels anys seixanta i principis del vuitanta. Generant un intens diàleg amb artistes coetànies europees i americanes, el nus irromp en la pràctica de Muñoz com un gest essencial, subjacent a qualsevol dels llenguatges artístics amb què s'havia enfrontat fins llavors. Les seves grans escultures són alhora superfície i volum, cos i peça de vestir. L'artista explora composicions plurals i variacions serials —*Capes, Personatges, Macres, Ens*—de manera progressiva, amb l'ús de diverses capes o plans nuats que conflueixen en l'espai i formen una entitat col·lectiva (*Ens comunitari, Ens social, Ens històric*), espiritual o natural (*Ens místic, Ens aeri, Àguila beix*). En totes, la forta presència física contrasta amb l'abstracció dels trets i amb la rude textura del nus fet a mà.

OCELLS-ESTELS, LLIBRES AERIS, ESCULTURES PLEGADES

L'escultura de fibra permet a Aurèlia Muñoz revelar i modificar les qualitats de l'espai. A partir de 1979, comença a desenvolupar una sèrie d'escultures suspeses, confeccionades amb lona i articulades mitjançant varetes. Amb reminiscències de la seva primerenca afició a la papiroflèxia, aquestes escultures tenen com a punt de partida la fascinació de Muñoz per l'aire, les veles i els vents, pel viatge més enllà de qualsevol límit; també la seva admiració declarada pels prototips de Leonardo da Vinci. Als anys vuitanta,

Maqueta per a *Ocells-estels*, 1981. Arxiu Aurèlia Muñoz. Foto: Roberto Ruiz

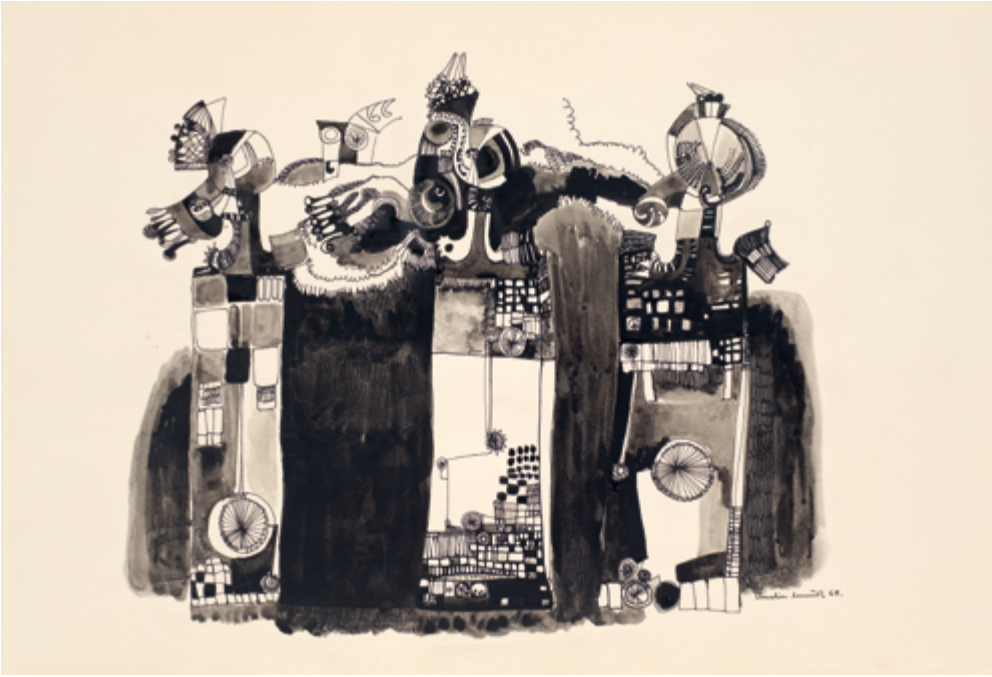

Algues blaves amb cargols, 1986. Arxiu Aurèlia Muñoz. Foto: Roberto Ruiz

l'interès de l'artista pel plec i l'escultura en el medi aeri la porta a iniciar els treballs amb paper fabricat a mà, en els quals el llibre apareixerà més com una presència voladora que no pas com un contenidor d'informació. Mentre explora les possibilitats del llibre-objecte, Muñoz s'interessa per la tècnica ancestral del quipu, un sistema de nusos i cordills emprat per registrar i transmetre informació en la cultura inca precolombina.

L'ENTORN MARÍ

El paper esdevé el protagonista de les tres últimes dècades de la producció creativa d'Aurèlia Muñoz, entès com un material lligat a l'element aquàtic en el seu sentit més ampli, gràcies al qual pot adoptar pràcticament qualsevol aspecte i color. Si les seves fibres prenen forma a l'aigua, es pot dir que les formes aquàtiques es manifesten naturalment en paper, fins al punt que l'acostament de Muñoz a les tècniques papereres durant l'últim terç de la seva carrera es pot considerar una manera d'intimar amb l'ecosistema marí. La seva exploració del paper com a mitjà escultòric fa emergir fauna i flora —joncs, anemones, algues, escates, cargols de mar, que l'artista observa de primera mà bussejant—, composicions en què, mitjançant la llum que travessa l'aigua, les tonalitats rosades passen del lila al turquesa i del morat al gris verdós. En totes aquestes peces, d'escala reduïda, hi predomina una sensació de pertinença a un conjunt més gran i inabastable.

Sense títol, 1965. Arxiu Aurèlia Muñoz. Foto: MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona. Fotogasull

ARXIU I PROCÉS CREATIU. LA PRÀCTICA DEL DIBUIX

A l'Arxiu Aurèlia Muñoz s'hi plasma una personalitat creadora rigorosa i compromesa, que per valorar i professionalitzar la seva pràctica es va haver d'enfrontar amb un entorn dictatorial, masclista i hostil envers el treball d'una dona artista independent. Aquesta sala aplega un ampli conjunt de documents i materials, col·leccions personals, maquetes, esbossos i fotografies que posen de manifest la diversitat de fonts i la tenacitat organitzativa de la pràctica de Muñoz. Les arts populars com la cistelleria, la ceràmica i, sobretot, la indumentària i els teixits figuren entre les seves grans referències, en especial en la recerca preparatòria per als seus singulars treballs brodats i de macramé. Els nombrosos esbossos, apunts i maquetes evidencien les diferents fases del minuciós procés de realització dels seus projectes. D'altra banda, l'exposició presenta, per primera vegada de manera panoràmica, una àmplia tria dels dibuixos de Muñoz, que palesen una dimensió metòdica i distintiva de la seva pràctica. Executats amb bolígraf, tinta o aquarel·la sobre cartolina blanca o fulls de quadern, els dibuixos constitueixen un testimoni important de l'univers espiritual i cultural de l'artista. La fascinació pels bestiaris medievals o pels pòrtics romànics s'hi conjuga amb ecos del surrealisme o de la cultura pop del moment.

Exposició comissariada per einaidea (Fundació Eina, Barcelona), sota la direcció científica de Manuel Cirauqui, i amb la participació de Rosa Lleó, curadora i investigadora associada a einaidea, i de Sílvia Ventosa Muñoz, responsable de l'Arxiu Aurèlia Muñoz i conservadora especialitzada en tèxtils.

L'exposició s'amplia...

Amb una publicació

Aurèlia Muñoz. Ens inclou una àmplia reproducció de l'obra d'Aurèlia Muñoz al llarg de cinc dècades i una selecció de textos a càrrec dels membres de l'equip curatorial: Manuel Cirauqui, Rosa Lleó i Sílvia Ventosa Muñoz, així com de l'etnògrafa Ana María Ramo Affonso i la teòrica Melody Jue. La monografia també compta amb una cronologia de la trajectòria de l'artista i una completa bibliografia, amb material de referència inèdit fins avui. Edicions en català, castellà i anglès.

Amb un simposi internacional

Aurèlia Muñoz. Ressonància i confluència.
5 i 6 de novembre de 2026
Amb Laía Argüelles Folch, Sophie Desrosiers, Emma Ingala, Tim Ingold, Violeta Mayoral, Mireia Molina Costa i Esther Rivas Adrover, en diàleg amb l'equip curatorial del projecte.

Amb un programa educatiu

Entrellaçar i nuar amb Aurèlia Muñoz
Visita-taller
Dilluns i dimecres, de 10.30 a 12 h
Primària (de 3r a 6è).

Visites a Aurèlia Muñoz. Ens
A partir del 16 de novembre
Horaris a convenir
Secundària, batxillerat, cicles formatius, educació especial, diversitat funcional, universitats i persones adultes.

Visita-la d'una altra manera

Visites a *Aurèlia Muñoz. Ens*

Diumenges, a les 11 h
A partir del 15 de novembre
A càrrec d'Albert Gironès, Ana Gnagui i Eva Paià.

Activitat gratuïta. Inscripció prèvia i més informació a macba.cat

Amics del MACBA

Visita per als Amics del MACBA a *Aurèlia Muñoz. Ens*
12 de novembre, a les 18 h
A càrrec de l'equip curatorial.

Consulta les visites exclusives per als Amics del MACBA a macba.cat

Imatge portada: *Capa amb coll III*, 1980. Col·lecció d'Art Tèxtil i Tapís Contemporani, Ajuntament de Sant Cugat. Fotografia: Josep Gri

Si prefereixes escoltar-la

La veu i les explicacions de l'equip del MACBA et guiaran per les sales de l'exposició gràcies a la guia digital gratuïta. Explora'n la dimensió més poètica de la mà de l'artista Mireia Molina Costa, que proposa un recorregut sonor inspirat en els materials, els gestos i els imaginaris de Muñoz.

Horaris

Dilluns a divendres, d'11 a 19.30 h
(del 25/06 al 24/09, de 10 a 20 h)
Dimarts, tancat (excepte festius)
Dissabtes, de 10 a 20 h
Diumenges, de 10 a 15 h
Gratuïtat: primer diumenge de mes
Festius: consulteu el web

Segueix-nos

MACBA
Museu d'Art Contemporani de Barcelona
Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
macba.cat

Organitza

Amb la col·laboració de

Amb el suport de